

Ο ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Τὸ φύλλο τῆς ἀλλής Κυριακῆς θὰ βγεῖ δωδεκασέλιδο μὲ μίαν ἐπιστημονικὴ μελέτη τοῦ κ. Κ. Θεοτόκη «Σαν-σκριτικὴ καὶ Καθαρεύουσα».

— 'Απὸ τὸ ίδιο φύλλο, καθὼς λέμε καὶ παραπάνου, θάρχινησούμε καὶ τοὺς «Λεξιπηλούς» τοῦ Καρπούζη.

— Τὸ δρᾶμα¹ αὐτὸν τῷγραφε γιὰ συνέχεια τῆς «Μίς Αννας Κούζελεύ» καὶ διστυχῶς μόνο τὴ πρώτη πρᾶξη πρόσταξε νὰ τελειώσει. Τὸ δρᾶμα γίνεται στὴν ἐποχὴ τοῦ πολέμου.

— Τὸ περάσημο τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ποὺ πήρε δ. κ. Πώπει εἶναι σὰν τὰ διπλώματα ποὺ δίνουν τὰ ἔνα Πανεπιστήμια στοὺς 'Ανατολίτες: Bon pour l' Orient.

— Μονάχα ἡ 'Ακρόπολη² — καὶ τὴν εὐχαριστοῦμε— πρόστεξε στὴ μελέτη τοῦ Σπηλιωτάκη καὶ δημοσίεψε στὸ φύλλο τῆς περασμένης Κυριακῆς τάχθουσα:

— «Ο «Νουμᾶς» τὸ ἰδεομαδιαίον δραγανον τῶν δημοτικιστῶν ἀναδημοσιεύει ἐδῶ καὶ κάμποτες μέρες μιὰ περισκούδεστη πολιτικὴ μελέτη τοῦ πρώην ὑπουργοῦ Σπηλιωτάκη. Ο τίτλος τῆς εἶναι «Θύμα Ρωμηὸς» καὶ ἐπιπόθητη στὸ 1882. Πρέπει νὰ τὴ διαβάσουν δὲ οἱ Ρωμοί. Ήδη πολλοὶ ἀργότερα νὰ γράψουμε κατὶ ἐκτενέστερον γιὰ αὐτὸν.»

— Περιμένουμε αὐτὸν τὸ «εἰκτενέστερον» ἂν καὶ δὲν διπλαγεῖ καμιὰ ἐπίδεια τὸ ζυπνήσουνε καὶ μ' αὐτὸν οἱ Ρωμοί.

— Γιὰ τὶς ἀμερικανικὲς μας εἴπε καὶ διὰ βλογημένος Μεντίκωφ πῶς τὸ γιαροῦρτι κάνει μεγάλο καὶ καὶ 'έμποδίζεινάρθουσε γρήγορα τὸ γερατεῖα.

— Γράψαντας τόσα σαχλοχρονογραφήματα πάνου σ' αὐτοῦ, τὴν παράξενη θεωρία του οἱ 'Αθηναῖοι χρονογράφοι ποὺ στάλκησαν κατάντησε δῶ καὶ μπρὸς τὸ γιαροῦρτι νὰ θεωρεῖται τὸ ἀγέραστερο φαῖ.

— «Ιλερὶ γλώσσης Σκιᾶς» ἐπιγράφεται ἡ καινούρια φιλολογικὴ ἐπιφυλάδα τοῦ Σπύρου 'Αναστασιάδη ποὺ θὰ τὴν ἀργήσουμε θετεῖς ἀπὸ ἔνα τὸ δύο φύλλα..

— 'Ο κ. Σκιᾶς τόσο θὰ ἐνθουσιάστε μ' αὐτὴ ποὺ θὰ τὸ μοδολογήσει πῶς δὲ ἀγῶνας του γιὰ τὴν καθαρεύουσα εἶναι πιοθυμοῖος μὲ τὴν περίφημη «Περὶ δύο σκιᾶς» δίκη.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΑΠΟ THN ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΤΡΙΔΑ

(Σύνεγεια)

Νομίζει κανεὶς διτὶ τὸ δημοτικό μας τραγούδι εἶναι ἔνα ἀδίκιστο γλυκοκοιμιστικὸν καὶ κρυσταλλένιο ρύσκο, ποὺ βγαίνει ἐπὸ τὰ σπλάχνα ἔνος βυσοῦ ποὺ εἶναι κατάρρητο ἀπὸ τρυφερὰ δλοπράξινα πεικάκια, ἐκεὶ κοντὰ στὴ θάλασσα.

* Η ἀρχὴ του πτὸ 108 φύλλο τοῦ «Νουμᾶ».

αὐτοῖς³.

Τὰ ίδια ἀπόνω κάτω μας ιστορίες καὶ διὰ γάλλος μεσαιωνολόγος Gidel (N. Etudes de littérature néogrecque). Μας λέει: μόλις φάνηκε ὁ δεκαπενταύλακος, ἐπὸ πολὺς κόσμος τὸν ἀγάπητον: οἱ σοφτάδες τὸν ἀντιπάθησαν. Οἱ ἀπλοὶ τὸν ὑποδέχτηκαν σὰν τὸ καταλληλὸ δραγανο ποὺ θὰ παράσταιναν μὲ κενὸν πιὸ δέκοπα τὴ συγκίνησή τους. Οἱ σοφοὶ τοὺς στραβοκοιτῶν σὰν κάτι τι ἀμαρτωλά καὶ κολασμένο, σὰν εἶδος στίχου ἐξευτελισμένου ἀπὸ ποὺς ἄγράζματους; καὶ τοῦ ὅχλου τοὺς ἀκαμάτηδες. Δὲν ἔμεινε βριτίδη: καὶ δὲν ἔλειψε κατάρχος ποὺ νὰ μὴν τὴ φόρτωσαν τοῦ δυστυχι-

* Σ. Σχυλιέλιου. «Βιζαντιναὶ Μελέται» σελ. 635. Καὶ τὸ δὲν ἀπόφευγεν νὰ ὄνομασσον I. Κοντὰ στὰ ζωντανὰ ὄνοματα ποὺ γιὰ χαδία τάποστρέφονταν, καὶ τὰ ποὺ σημαντικὰ γεγονότα, πολλὲς φορές, γιατὶ δὲ θὰ τὰ ὄρεγονταν νὰ γίνουν δύος γίγαντες. Ετοι τεντεροὶ ιστοριεράφοι, σὰν τὸ γάλλο Schlumberger, πόσες φορὲς δὲν ἀναγκάστηκαν νὰ τρέξουνε σὲ ξένους χρονογράφους, αἱ ἀρχεῖς καὶ σὲ ἀρμένηδες, γιὰ νὰ ξεδιαλύσουνε σπουδαιώτατα τῆς βιζαντινῆς ιστορίας, ποὺ οἱ βιζαντινοὶ δὲν τάναφέρουν. «Ομως πρέπει νὰ σημειώσω ἔδω πῶς διὰ ψυχάρης (Essais de Grammaire historique Néogrecque) νομίζει κάπως ὑπερβολικὴ τὴ γνωμὴ πῶς δλοτελεῖς τὴν καταφρονούσανε οἱ βιζαντινοὶ τὴ γλώσσα ποὺ θετεῖ τὸ έγινε νέα μας γλώσσα. Φέρνει παράδειγμα καὶ τὸν Ψελλό.

Κοιταζετε μὲ τὸ τρόπο—δὲν πρέπει νὰ ποῦμε τέχνη ἐδῶ—μεταβασίουν οἱ στίχοι τοῦ παρακάτω ἀπὸ τὴν ἔννοιαν κλάψε με μάννα μου τὴν αὐγὴν εἰς τὴν λαφύρα ποὺ γιαύτην λέει τὸ τραγούδι:

Κλάψε με μάννα⁴ κλάψε με τὴ νύχτα μὲ φεγγάρι καὶ τὴν αὐγὴν μὲ τὴ δροσιὰ ὡς ποὺ νὰ δύσῃ δὲ ήλιος, νὰ βγοῦν τὰλάψια στὶς βοσκές, νὰ βγοῦν οἱ λαφοπούλες ... καὶ μιὰ λαφίνα ταπεινὴ δὲν πάει κοντὰ τὶς ἄλλες, δὲ τὸ ἀπόσκια περπατεῖ, τὸ ἀπόσκια ἀγναντεύει.

'Η λαφύρα (ἢ λαφίτσα, ὥπως τὴν ζηκουσκ στὸν Μαριά), καθὼς καὶ ὁ 'Αιτός ποὺ κρατοῦσε στὰ νύχια τοῦ κεφαλί τοῦ ἀντρειωμένου, συμβουλίζουν τὴν Ἐλλάδα, καθὼς λένε πολλοί, καὶ τὴν ἔθνική μας ἀναγέννησην. «Οπως δήποτε εἶναι ἀπὸ τὰ καλύτερά μας ἔθνη τραγούδια, ποὺ δὲν ἔχουν σχέση μὲ τὴν γυναικείαν ἀγάπην, ἀλλὰ ἐκφράζουν πόνο ἀψύλο.

'Η Λαφίνα, λένε, δητὶ εἶναι ὁ 'Ελλαδα τοῦ 1770, ὁ ὥποιας ζηκει μία ἔξεργερση ὑστεραὶ ἀπὸ τόσα χρόνια συλαβίσεις; κέταράχθηκε ἡ 'Ρούμελη καὶ δὲ Μαριάς καὶ τὴ νησιά μας μὲ τὸν Ἀνδρούτσο, τὸν Κατσώνη, τοὺς Μανικάτες, τὸν Ψαριανούς, κέπειτα πνίγγηκε ἢ ἐξεργεστη στὸ σίμα της.

Ίδετε πῶς ἐκφράζεται ὁ βρούς πόνος τῆς μητέρας αὐτῆς ποὺ ζητοῦσε τὰπόσκια καὶ θλιβερά μέρη μ' ἔνα στήγο:

Κι δου πύρη γάργαρο νερό, θολώνει καὶ τὸ πίνει.

'Αλλὰ ποιές εἶναι δὲ πόνος της;

Χρόνια πολλὰ ἔκαμε στείχος γυρίς ἐλάφρης καὶ τέλος διτοὺς ἐγέννησε τὸ πρώτο της ἐλαφόκι, ἐβγῆκε ὁ βεσιλιές νὰ λοφουνηγήση.

Τὸ εἶδε, ποὺ θὰ τὸ μορφό περισσότερο ἀπὸ τὸλλο, ρίχνει καὶ τὸ σκοτώνει...

Κοντὰ στὸν πλούτο τῶν ἄλλων χαρισμάτων τῶν διμοτικῶν μας τραγουδιῶν, πόσος δὲν ἔχει νὰ εἰπῇ κανεὶς γιὰ τοὺς ἐπωδούς καὶ τὰ γυρούματά τους.

Τίποτε δὲν ἔγραψε ὁ Γ. Βιζηνός (Βαλλίσματα. Εἰκ. 'Εστια 1894) γ' αὐτοῖς, περισσοὶ ἔγραψε γιὰ τὰ ζένοι.

Οι ἀπωδοὶ εἶναι ἀμίρητοι καὶ ἀξῖοι πολλῆς μελέτης, προσαρμόζονται θαυμάσια στὰ τοσαίματα τῶν χορῶν.

Τὰ 'Ηπειρωτικὰ τραγούδια ἔχουνε θυσαυρὸ ἐπώδους καὶ γεννοῦν τὴν ίδεα, δητὶ δεκαπενταύλακος στήχος μας πιθανὸν νὰ μὴν εἶναι ὁ τετράμετρος ἱερυθίκος, ἀλλὰ ἔνας ὄκτασύλλαχος με τὸν ἐπωδό του, δὲ δὲν μπορεῖ νὰ ἔγινε καὶ ὁ πόνος ποιεύεται.

Τέλος μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες Εθνικὸς ἀνάγκης

πρέπει νὰ θεωρεῖται ἡ ἔκδοση, δῶν τῶν τραγουδιῶν μας εἰς ένα corpus ἀπὸ τὸν κ. Πολετόν, ποὺ μὲ ἀγάπητη καὶ ἐπιστήμη τὰ ἔχει συμμαζώσει· (καθὼς δειχνούν τὰ τραγούδια τῶν Κολοκοτρωνίων στὴν ἔκδοση τοῦ Γέρω-Κολοκοτρώνη) ἀπὸ τὴν «Ἐστιά»).

Τὰ τραγούδια, ἐπειδὴ, η ποίησή μας βρίσκεται σὲ ζύμωση, ἐπερπετεῖ νὰ προγραμματίσει τῶν παροιμιῶν καὶ νὰ μὴ φιγουράρῃ στὴ θιβλιοθήκη Μαρσαλῆ διηγατῆς Καλοπίχειρος.

Μιὰ μικτὰ καὶ θὲ ίδιη κανεὶς γιατὶ δὲν ἔγουμε 'Εθνικὴ λογογραφίκη καὶ τέχνη. Δὲν γνωρίζουμε καλλιτέλαι καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς ζωῆς ποὺ περιστάνεται καὶ γεννητέμενοι καὶ σοβαρού, τούλαγχιστο μιὰ σίκονα, ἔνα χρεχχύτρα, τέλος, μιὰ κορνίζα στὸν ψυχή, τοῦ ἔργου του; Πολὺ περισσότερο ποὺ μπορεῖ καὶ αὐτὴ τὴν θυμητή ζωὴν ποιεύειται, πώς θὰ γράψῃ, ἀν δηλατεῖσιν οὐσιαστικὸν καὶ σοβαρό, τούλαγχιστο μιὰ σίκονα, ἔνα χρεχχύτρα, τέλος, μιὰ κορνίζα στὸν ψυχή, τοῦ ἔργου του; Πολὺ περισσότερο ποὺ μπορεῖ καὶ αὐτὴ τὴν θυμητή ζωὴν ποιεύειται, πώς θὰ γράψῃ, ἀν δηλατεῖσιν οὐσιαστικὸν καὶ σοβαρό, τούλαγχιστο μιὰ σίκονα, ἔνα χρεχχύτρα, τέλος, μιὰ κορνίζα στὸν ψυχή, τοῦ ἔργου του;

Αὐτὴ τὴν στιγμὴν μοὺ ἔρχεται στὴ φυτεύσια τὸ Κρυφό Σχολείο τοῦ Γύζη, αὐτοῦ ποὺ ἔκαμε μιὰ θαυμάσια ἔρχη στὴν θέσην της Εθνικής Ζωγραφικής Εργασίας. Κατὰ διστούχια μόνο διαλλέγεται τὸ πολιτικό.

Όσο μελετᾶ κανεὶς τὴν πατρίδα μας, τόσο θρίκει στοιχεῖα ἀχροτιμοποιεῖται καὶ σημαντικά ποὺ ένθαρρυνουν τὸν ἔργατο τοῦ πνεύματος καὶ τὸν πατριώτη. Μικτὴ γιὰ τὴν μέσην καὶ νέα 'Ελλαδα ἔχει ἐπικρατήσει χυνδρικός σὲ δῆλα τὸ ζητήματα, ἔνεκα τῆς πολιτικῆς μας καταστάσεως τῆς σημειώνης, πολὺ κακὴ ίδεα καὶ βλέπει κανεὶς τὸν ζένον μόλις τοῦ εἰπῆς ὅτι εἶσαι 'Ελληνος νὰ σοῦ ἀρχίζει ἔναν υμνο γιὰ τὴν ἀρχαιότητα, ποὺ σημαίνει ὅτι ἐσένας σὲ βρίζει γιατὶ δὲ λέει γιὰ σένα, ἀλλὰ ἔξεργεις νὰ μὴν ἀναγκαστῇ νὰ εἰπῇ τὶς κακές του πεποιθήσεις.

Κερμές οἱ ίδιοι ποὺ ἔκαμε δόλευν ότι ρίμαζε ὁ 'Ελλαδας μὲ τὶς πυροκλέες τῶν δασῶν, είμαστε ἀπελπισμένοι καὶ νομίζουμε ὅτι δὲν ἔμ

πάτριδας μας· νὰ ξυπνήσουμε ἐμεῖς πρώτοι και μὴ περιμένουμε νὰ μᾶς βρίσουν, νὰ μᾶς ποῦν ληστές, σλαύους, γυμνούς, νόθους, κι ἀπ' αὐτὸν νὰ λαθούμε δροφεῖς και ἀφοῦ ποῦμε δέκα χιλιάδες λόγια στὸν ὄρεα νὰ πάρουμε τὸ ζήτημα ὅπως πρέπει και νὰ εἰποῦμε ὅτι πρέπει, θράζοντας προλήψεις και διαβολεῖς ἔχθρον.

Κι ἀλήθεια ἔρχεται φορές ἔξυπνόπερ τοὺς Βύρωπαίους μὲ σοβαρῆς και καλής ἐργασίας, ἀληθινὴ ἔμπνη. 'Ο Παταριγύόπουλος ὑποστηρίζει τὸν μεσαιωνικὸν ιστορικὸν μας και δείχνει μὲ τὸν Σ. Ζευκτέλιον ὅτι τὸ «Βυζαντινόμος» δὲν πρέπει νὰ αρμαίνει τὸν κακοθείαν και τὴν μικρολεπτομέρειαν και σχολαστικότηταν.

'Ο Σάθας μαζεύει τὸ δημοτικό μας μνημεῖα και ὅλη νὰ γνωριστῇ ἡ ιστορία μας. 'Ο Λάζαρος παρουσιάζει τὸν βιβλιογραφικὸν πλοῦτο τῶν μοναστηρίων μας και δείχνει τὸν κατάστασην τῆς μεσαιωνικῆς μας παπατρίδης ἐπὶ Φράγγων, και λέει ὅτι τὰ δινόματα τῶν ιερῶν τύπων τῆς ἀρχαιότητας, ή 'Ολυμπία, οἱ Μυκῆνες, οἱ Δελφοί, δὲν ἔγιναν σλαυτικα. 'Ο Πολίτης δείχνει ὅτι τὰ τόσα στραγούδια, τοῦ ἔμπνηος μας ἥρωα, τοῦ Ἀκρίτα, δὲν ἔχουν προσέλευση Σλαυτική, καθὼς και ὁ Χατζίδακης δείχνει ὅτι τὰ δινόματα Μυστρᾶς και Μοριᾶς είναι Ἑλληνικά και ὅχι σλαυτικά και δείχνει ἀκόμη τὸν Ἑλληνισμὸν τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων, δημος δείχνει ὁ Καραπτήνος τὸν Ἑλληνισμὸν τῶν ἀρχαίων Ἡπειρωτῶν μὲ τὶς ἀνασκαφὲς τῆς Δωδώνης και τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιγραφές τῶν.

Νά, ἀκόμη προյτες ξύπνισαν στὴ Γερμανίας ἀπ' μὲν μελέτη γερμανικῆς γραμμένης τοῦ λαζαριοῦ νέου II. Δεκάδες ποὺ σπούδαζε Γεωπόνοις ἀκόμη, γιατὶ ἐκεῖ μέσω ἀπόδειγμος μὲ ἀριθμούς ὅτι τὰ γεωργικά μας, μ' ὅλον ὅτι ἔχουν πολλές καταδρομές, δημος ἔχουν και θάχουν πρόσδο.

Καὶ εἶναι τόσο εὐγέριστο νὰ βλεπῃ κανεὶς τοὺς νέους νὰ ἐργάζονται μὲ τέτοιο ζήλῳ γιὰ νὰ βγαλουν κάτι προλήψεις ποὺ ἔχουν γιὰ τὸ μέλλον μας οἱ ξένοι και μαζίωνουν στοιχεῖα ἀπ' τὴν Ἑλληνικὴν ζωὴν και ιστορίαν μὲ μόχθο και λατρεῖα, καθὼς ὁ φίλος μου δ. Ν. Βένης ποὺ δουλεύει μὲ Βενεδικτίνου ὑπομονή.

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ

"Ενα βουνὸν πολύπυρχο, μεγάλο" στὸν ὅγκο σὲ τὸν "Ολυμπό, ἀλλὰ χαμηλότερο, μὲ πολλὲς κοιλάδες και μεγάλα ὄροπέδια, ἔνα βουνὸν εὐεργετικό, ποὺ στὰ λιβάδια του ζοῦν χιλιάδες κοπαδικά ἀπὸ διάφορες ἐπαρχίες, ή 'Οξυά, ποὺ τὴν λέει ζωγρα-

φισμένη τὸ τραχούδι, εἶναι τὸ κέντρο τῆς 'Ρούμελης.

'Η Ναυπακτία, ή Δωρίδα, ή Φθιώτιδα, ή Εύρυτανή, κατὴν ἔχουν σημεῖο ποὺ τελειώνουν καὶ βλέπεται καντά της χωρίσ· "Αμικ ἀνεβής ἐκεῖ πάνω βλέπεις ἵνα ἀληθινὸν πανόραμα. Τὸ χειμῶνας εἶναι ἐπικίνητο πάρα πολὺ τὸ πέρασμά του γιατὶ δ. Βοργιάς ποὺ ἔρχεται ἀπ' τὴ Θεσσαλία, ἐκεῖ στήνει τὸν θρόνο του και σπέρνει δεξιὰ κι ἀριστερὰ τὴν κράνη μάνητά του. 'Αλλὰ τὸ καλοκαΐτη, τὸν Ιούλιο, τὸ μεγάλο κατόπιν ποιμενικὸν κέντρο ποὺ γεμίζει πρόσθατα, εἶναι μιὰ χαρά. 'Εμεῖς δὲν περιγράφουμε τίποτε. Παραθέτουμε μόνο τοὺς στίχους που λένε σὲ κάρες στοὺς νέους τομοπάνεις.

"Εδώ σὲ τοῦτα τὰ μαντρά τὰ καγγιδοπλαγμένα, ἔδω βελάζουν πρόβατα, ἔδω βελάζουν γίδια, σὰν τὸ μελισσοχόρταρο μοσκοβολῆ ἐπόποι, σὰν τὰ μεριμμένα περπατοῦν, σὰν τὰ μελισσια βοσκουν.

"Η Κυριούχη τῆς 'Οξυᾶς λέγεται Σαράντανα. 'Εκεῖ, κακίως λένε, πέρναγε τὸ συμπεθερικό, ταράντα ζυθρωτού, τοὺς ἔκλειτε τὸ γιόνι, ἐπάγωσαν και πέθαναν μῆτρα.

ΒΟΙΤΣΑ

"Η Μικρὴ Πελοπόνισθα εἶναι ἵνα χωρίο σὲ μιὰ κοιλάδα τῆς 'Οξυᾶς. "Αμικ τὸ εἶδα μοῦ φάγηκε σὰν τὴν 'Ελβετία... ἐν καὶ δὲν ἔχω πάσι ἐκεῖ. 'Εὰν εἶχε νερά κατόπιν τὸ χωρίο και δὲν γκρεμίζοταν τὸ μισὸ ἀπὸ καθίζησην. Ήδη ἐπληγιάζε περισσότερο ἡ παρομοίωση.

"Απὸ καὶ κατεβαίνεις στὴ Ζηλίστα η πᾶς στὴ Σπίστα. 'Εδῶ τὰ δινόματα καταλήγουν εἰς στακκόδια Λιμνίστα, Ανδριβίστα, Βιτουψίστα, Βετολίστα και ἀλλα.

"Η Στρωμάνιστα εἶναι ἵνα καχεκτικὸν χωριουδάκι και τέλος φτάνεις στὴ Βοϊτσά. 'Εκεῖ ἔμεινα τὶς περισσότερες ημέρες μου και ἐμελέτησκα καλά τὸν κόσμο τὸν χωρικό, τὸν χραχτῆρα του, τοὺς πούρους του, τὶς συνήθειες του, τὶς προλήψεις του.

Βεβαίως στὰ τέτια χωριά δὲν ὑπάρχει τίποτε ποὺ νὰ σὲ θέληγη. Μόνο ἡ μελέτη κατὴν γιὰ τὴ γνώση τῶν δικῶν μας προγράμματων και ἡ ἐπιστήμη τοῦ διακονεδάζουν τὶς φρικτὲς ὥρες τῆς μονκιζῆς. 'Εκεῖ ἔμαθα τοὺς χαρούμενούς μας, ἔμαθα τόσα παγγινδια μας. 'Εκεῖ ἔσυνάντησης ἀνθρώπους ποὺ εἶδαν τὸ ίερό μας σχῆμα. 'Ο γέρο-Μπουσάγος ποὺ εἶναι 103 ἔτῶν και σκάβει κάθε μέρα στὰ

χωράφια του, κατὰς εἶχε ἀδερφούς και γονεῖς ἀγωνιστές· ὁ γέρο-Νάσος, ή γριά Πασίσανα, ποὺ μοῦ διηγήστηκε τὴν ιστορία τῆς Μαρίας Παναγιώτισσας, ἐπειδὴ ἔνας δικός της, ὁ Κατσιμήτρος Πασίσης, εἶχε πάρει τὴν ἀδελφὴ τῆς Μαρίας, τὴν Έλένην. Μοῦ ἔλεγαν γιὰ τὸν Δημήτρην Πιάτ, ποὺ ἐπέθανε τώρα καντά, ἔτι ἐπῆγε στὸν 'Αληπ πασᾶ, ἀν και ζητοῦσε νὰ τὸν κρεμάσῃ, και σώθηκε μὲ τὸ θάρρος του. Στοῦ Παφλήν τὴν 'Ράχη ποὺ ἔβγαινε περίπατο, ἔνα παιδάκι μοῦ εἶπε τὴν 'Ιστορία τῆς Γριβίτσας, τοῦ πουλιού αὐτοῦ, ποὺ ἤταν πρώτα θοσκοπούσλος και ἔγινε τὸ ζλογκ τῆς πεθερῆς της και μεταμορφώθηκε σὲ πουλί και τὰ ζητεῖ φωνάζοντας:

«Γρίζα Γρίζα Γρίζα, Ντορή Ντορή, Κακίνγ.»

Συντὸ τὸ χωρί, ποὺ ὅλοι του σχεδόν οἱ ἀντρες ἔχουνε και ἀλλούς ονομα, ἔνα χραχτηριστικὸν παραστήματα και ἔκφραση λεπτή, ἵσχη ντυμένοι μὲ φουστανέλλες και λαφτικημένες, ὅχι ἐπιδειπτικές, και μιλούσαν λίγη και ἐπιτηχυμένα. Και ἔτην τοὺς ἔρωτοςσα κάτι και μοῦ ἔλεγαν δὲν τὸ ξέρουν γιατὶ εἶναι χωριάτες, θλάγιοι, σὰς βεβιώνεις έτι εἰνημίζει ποὺ μὲ κυριούδευσην.

'Αλήθεια κατεκλάβινες ὅτι ξανα ἀμαθεῖς ἐνῶ στὴν άργην ή έψη τους και ἡ ἔκφρασή τους δὲν σὲ ἀργεῖς νὰ τὸ παραδεχτῆς.

Δέν εἶναι βέβαιων τέτιοι οι περισσότεροι 'Ρουμελίωντες, ἀλλὰ πολλοὺς ἔντρες βρίσκεις ἔτσι, ποὺ μὲ ἐκκαμπανή νὰ λέω μέστιστὸ νοῦ μου συγκάδε. —Πόσο περιζήτητοι και πόσο ἔκλειτοι θὰ ξανα αὐτοὶ εἰς τὰς πόλεις, ἐν καντά την ὥραίκι μορφὴ ποὺ ἔχουν, ξανα και ἔνακτημένοι και καλεὶ ἀνθρωποι!

Οι γυναῖκες φαίνονται καλύτερες ἀπ' τοὺς ἀντρες, πιὸ όμορφες, και μιὰ αἵτια εἶναι, η βαρειάς εργάτικα που κάνουν τοὺς γηράζεις πρόσωπα.

'Ἐν γένει στὴν 'Ελλάδα παρατηρεῖται μεγάλη ποικιλία μορφῶν. 'Ενας τύπος δὲν ὑπάρχει. Σχεδόν κάθες τηνήμικ μέγιστη ἐκτάσεως ἐπαρχίας χιλιόνη, ἔχει δικό τους τύπο μορφῆς, καθὼς και κάθε νησὶ στόλιγατος και ἀλλοι.

Η ποικιλία αὐτὴ παρατηρεῖται δὲν πάρη κανεὶς

λοι τῆς ἐποχῆς, ἀπαροῦλλαχτα, σὰν τὸ σαφὸ μετρικὸ στὰ χρόνια μας, θὰ μιλήσεις ἀπόρροχα, και χωρὶς κανέν' ἀγώνα συζητητικό, (ὅπως καθένας κάνει μπροστά σὲ πράγματα ποὺ πιὸ δὲ λογαριάζονται γιὰ τηνήματα), θὰ μιλήσεις και γιὰ τὰ γλωσσικά μας τὰ τωρειά, καθὼς μιλήσεις τώρα γιὰ τὰ μετρικὰ παλαιάτα τοῦ βυζαντινοῦ καιροῦ. Και ὅμοιας θὰ λένε πᾶς εἶναι ἀχρηστος και πᾶς οὐδένας ἔχει νοῦν «συμβιβασμὸς και συνύπαρξης» μέσα στὴ γλώσσα μας καποιων στοιχείων ποὺ νὰ ταιριάζουν δὲ μποροῦν και νὰ συνυπάρξουν εἶναι ἀδύνατο· γιατὶ τέτοια παντριολογήματα δὲν κρεμούνται μονάχα ἀπὸ τούτων η ἔκεινων τῶν ἀνθρώπων τὶς βουλές, τὶς ἀγάπες, και τὶς προσπάθειες, μὲ χρειάζεται, πρώτη ἀπ' όλα, νὰ μὴ στέκωνται πολέμια σὲ καποιούς νόμους μεγάλους ποὺ κυβερνῶνται τὰ φυσικὰ και τὰ ἡθικὰ ἔχειν.

Τούχας ἀπαράδιλλαχτα, σὰν τὸ σαφὸ μετρικὸ στὰ χρόνια μας, θὰ μιλήσεις τῆς Ιδέας. Μπορεῖς ἀκόμα και φουρτούνα νὰ φραστῇ ἀπόνω τους, και νὰ τους κάψουν οἱ βαριάδες τὶς φωνούλες τὶς ἀμυγδαλίες. Και τί μ' αὐτὸς; Στὰ ξεψυχίσματα οἱ χειμώνες. Καιρές κ' ἐμεῖς νὰ τραγουδήσουμε τὸν παλιό τὸ στίχο, καινούριο δίνοντάς του νόημα:

"Ίδε τὸ ξερ τὸ καλὸν πάλιν ἐπανατέλλει.

1903.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

**ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ**

ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ Τῷ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82

ΔΕΚΕΤΑΙ 3—5 Μ. Μ.

* Μετρικὴ Δ. Σεμιτέλου σ. 152.

